

1973-01-01

การพัฒนาการศึกษาชาวเขา

ขจิตภัย บุรุษพัฒน์

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/cujss>

Part of the [Social and Behavioral Sciences Commons](#)

Recommended Citation

บุรุษพัฒน์, ขจิตภัย (1973) "การพัฒนาการศึกษาชาวเขา," *Journal of Social Sciences*: Vol. 10: Iss. 1, Article 2.
Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/cujss/vol10/iss1/2>

This Article is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Journal of Social Sciences by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

Chulalongkorn Journal Online

Office of Academic Resources

Chulalongkorn University

Article Information:

To cite this document: ขจัตถัย บุรุษพัฒน์. (1973). การพัฒนาการศึกษาชาวเขา.
Faculty of Political Science (JSS), 10(1), 1-25.

Date received:

Date revised:

Date accepted:

License and Terms:

This is an Open Access article under the terms of the Creative Commons Attribution License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>). Please note that the reuse, redistribution and reproduction in particular requires that the authors and source are credited.

การพัฒนาการศึกษาชาวเขา

ชัชฎภัย บุษพัฒน์

ความทั่วไป

เป็นที่น่าสังเกตว่าในระยะนี้หน่วยราชการหลายแห่ง ได้ให้ความสนใจในงานพัฒนา และสงเคราะห์ชาวเขาเป็นพิเศษ ทั้งที่ประมาณ 10 กว่าปีก่อนนี้ แทบจะไม่มีใครทราบเสียด้วยซ้ำไปว่า มีชาวเขาอาศัยอยู่ในประเทศไทย ทั้งนี้เพราะทางราชการมิได้ให้ความสำคัญต่อชาวเขาแต่อย่างใด มาบัดนี้เหตุการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไปหลายอย่าง ที่สำคัญก็คือฝ่าย คอมมิวนิสต์ ได้เข้าไปมีอิทธิพลอย่างมากมายเหนือชาวเขาบางเผ่า จนถึงขั้นสามารถให้พวกนี้ดำเนินการเป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐบาลไทยได้ ประกอบกับรัฐบาลได้ตระหนักถึงผลเสียหายต่าง ๆ ที่ชาวเขาได้ก่อให้เกิดขึ้นโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เช่น การตัดไม้ทำลายป่าเพื่อทำไร่เลื่อนลอย การผลิตฝิ่นจำหน่ายให้แก่พ่อค้าคนกลางที่ขึ้นไปรับซื้อถึงบนภูเขา เหล่านี้

เป็นปัญหาที่มีความร้ายแรงยิ่ง จนไม่อาจจะละเลยเพิกเฉยได้อีกต่อไป รัฐบาลจึงได้หันความสนใจมาให้การพัฒนา และ สงเคราะห์ ชาวเขาเป็นการใหญ่ เพื่อหาทางแก้ไขปัญหาเหล่านี้ให้บรรเทาลง

งานที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาก็คือ การให้การศึกษแก่ชาวเขา งานนี้นับเป็นหัวใจสำคัญของงานพัฒนาทั้งหลายทั้งปวง เพราะทราบโดยที่ชาวเขายังมีทัศนคติว่า โลกของเขาก็คือ หมู่บ้านที่เขาอาศัยอยู่แล้ว ทราบนั้นการให้ความช่วยเหลือชาวเขาก็หาประโยชน์อันใดมิได้ การศึกษาจะช่วยให้ชาวเขามองโลกกว้างขึ้น เข้าใจในสภาพข้อเท็จจริงที่เป็นอยู่ และเป็นเครื่องมือสำคัญในการกระชับ ความสัมพันธ์ ระหว่างชาวเขากับคนไทยในพื้นที่ราบ อย่างไรก็ตาม เป็นที่ทราบกันแล้วว่า งานใดก็ตามย่อมจะ

ต้องมีปัญหาชักช้องเกิดขึ้นได้เสมอ จะโดยการรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หรือโดยเหตุอันใดก็สุดแล้วแต่ เมื่อเกิดปัญหาขึ้นแล้วย่อมจะเป็นผลให้งานนั้น ๆ ชะงักงันไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร งานด้านพัฒนาการศึกษาชาวเขาก็เช่นกัน ไม่ต้องสงสัยเลยว่า จะต้อง มีปัญหาเกิดขึ้น อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จุดมุ่งหมายของข้อเขียนนี้มุ่งที่จะศึกษา ถึงงานการพัฒนา การศึกษาชาวเขาที่หน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินอยู่ เพื่อจะได้ทราบถึงอุปสรรคบางอย่าง ในการดำเนินงานและจะได้นำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาเหล่านั้นต่อไป

สภาพทั่วไปเกี่ยวกับชาวเขา

ภูมิประเทศส่วนใหญ่ในภาคเหนือของประเทศไทยเต็มไปด้วยทิวเขาตลับขั้วซ้อน มีป่าไม้ปกคลุมอย่างหนาแน่น ทิวเขาเหล่านี้ก่อให้เกิดแม่น้ำลำธารหลายสายไหล มาหล่อเลี้ยงที่ราบภาคกลางให้อุดมสมบูรณ์ตลอดปี พื้นที่ทั้งหมดในภาคนี้มีประมาณ 170,000 ตารางกิโลเมตร ซึ่งเท่ากับหนึ่งในห้าของพื้นที่รวมทั้งประเทศ นอกเหนือไปจากประชากรในพื้นที่ราบซึ่งอาศัยอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ ในภาคนี้แล้ว ในพื้นที่ที่เป็นภูเขาสูงและทุรกันดารที่มี

ระดับความสูงระหว่าง 800-2000 เมตร ยังมีชาวเขาเผ่าต่าง ๆ อาศัยกระจัดกระจายอยู่ทั่วไป จากการสำรวจของคณะสำรวจสหประชาชาติเมื่อปี 2509-2510 ปรากฏว่าในภาคเหนือของประเทศไทยมีประชากร ชาวเขาอาศัยอยู่ทั้งสิ้น 275,249 คน โดยแบ่งเป็นเผ่าใหญ่ ๆ 6 เผ่า คือ แม้ว เย้า ลีซอ อีเก้อ มูเซอ และกะเหรี่ยง ในจำนวนนี้เผ่ากะเหรี่ยงมีมากที่สุดคือ 123,380 คน และเผ่าอีเก้อมีน้อยที่สุดคือเพียง 6,442 คน ความหนาแน่นของประชากรชาวเขาตัวเฉลี่ย 2.5 คน ต่อ 1 ตารางกิโลเมตร¹

ในทางมานุษยวิทยาอาจแบ่งชาวเขาออกได้เป็น 2 พวก คือพวกที่มีวัฒนธรรมใกล้เคียงกับจีนหรือพวกตระกูลจีน-ทิเบต (Sino-Tibetan Stock) ซึ่งได้แก่แม้วและเย้า และพวกที่สืบเชื้อสายมาจากทิเบต - พม่า (Burmese Tibetan Stock) ได้แก่มูเซอ ลีซอ อีเก้อ และกะเหรี่ยง ชาวเขาเผ่าต่าง ๆ เหล่านี้เพิ่งจะอพยพเข้ามาอยู่ในเมืองไทย เมื่อไม่นานมานี้เอง ยกเว้นกะเหรี่ยงบางกลุ่มและชาวเขาในตระกูลมอญ - เขมร ซึ่งเป็นเจ้าของดิน

1 คณะสำรวจสหประชาชาติ, รายงานการสำรวจความต้องการทางเศรษฐกิจและสังคมในอาณาบริเวณที่ปลูก ถิ่นของประเทศไทย (พระนคร: โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, ๒๕๐๑) หน้า ๑๒-๑๓.

เดิมก่อนที่ไทยจะอพยพเข้ามา²

สภาพทาง เศรษฐกิจ ของ ชาวเขา โดยทั่วๆ ไป เป็นระบบเศรษฐกิจแบบเลี้ยงตัวเอง (Self Sufficiency) กล่าวคือ ปลูกพืชเลี้ยงสัตว์ไว้บริโภคภายในครอบครัว เมื่อเหลือจากการบริโภคแล้วจึงนำออกจำหน่าย แต่ถ้าเป็นไปในระหว่างชาวเขาค้ำด้วยกันเองก็เป็นไปในรูปการแลกเปลี่ยนสิ่งของแก่กัน อาชีพหลักสำคัญของชาวเขาคือการปลูกฝิ่น ซึ่งเป็นที่นิยมปลูกกันอย่างแพร่หลาย เพราะเป็นพืชเงินเพียงอย่างเดียวที่นำรายได้มาสู่ชาวเขา อาชีพรองลงมาได้แก่การปลูกพืชอื่น ๆ เช่น ข้าวไร่ ผัก พริก ข้าวโพก มันฝรั่ง นอกจากนี้ยังมี การเลี้ยงสัตว์ด้วย สัตว์เลี้ยงที่พบเห็นกันทั่วไปได้แก่ ไก่ สุกร ชาวเขาเหล่านี้มีวัฒนธรรมแตกต่างกับคนไทยและในระหว่างชาวเขาค้ำด้วยกันก็มีความแตกต่างกันในค่านิยม เครื่องแต่งกาย ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจน การเลือกถิ่นที่อยู่อาศัย

ปัญหาที่เกิดจากชาวเขา

ชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ทั้งกล่าวข้างต้นได้ก่อ

ให้เกิดปัญหาหลายประการที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยของชาติ ปัญหาเหล่านี้ได้แก่

1. ปัญหาการปลูกฝิ่น ในอาณาบริเวณป่าเขาทางชายแดนภาคเหนือติดต่อกับลาวและพม่าเป็นแหล่งปลูกฝิ่นที่สำคัญในประเทศไทย ผู้ที่ปลูกฝิ่นเป็นอาชีพได้แก่ ชาวเขาเผ่าแม้ว ลีซอ เย้า มูเซอ อีเก้อ และกะเหรี่ยง ซึ่งอาศัยกระจัดกระจายกันอยู่ในบริเวณดังกล่าวพวกนี้ ได้ยึด อาชีพการ ปลูกฝิ่น มา เป็นเวลาหลายชั่วคนแล้ว จากการสร้างความต้องการทางเศรษฐกิจและสังคม ของประชากรชาวเขาทางภาคเหนือของประเทศไทย ซึ่งสำรวจโดยคณะกรรมการปราบปรามยาเสพติดให้โทษเมื่อประมาณปี 2509 ปรากฏว่าพื้นที่ที่ใช้ในการปลูกฝิ่นทั้งหมดของชาวเขา มีจำนวนประมาณ 112,000 ไร่ ในพื้นที่ปลูกฝิ่นหนึ่งไร่จะได้ผลผลิตประมาณ 13 กิโลกรัม ดังนั้นในปีหนึ่งๆ ชาวเขาจะผลิตฝิ่นได้ประมาณ 145,600 กิโลกรัม³ ไม่ต้องสงสัยเลยว่าฝิ่นจำนวนมากมายที่ชาวเขาผลิตขึ้นนี้ บางส่วนย่อมถูกลักลอบนำ

2 กรมประชาสงเคราะห์, การสงเคราะห์ชาวเขาในประเทศไทย (นนทบุรี: โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด, ๒๕๑๔) หน้า ๓.

3 คณะกรรมการปราบปรามยาเสพติดให้โทษ, หนังสือที่ ๓๒๓/๒๕๑๐ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๐, เรื่องการสำรวจความต้องการทางเศรษฐกิจและสังคมของประชากรชาวเขาทางภาคเหนือของประเทศไทย, ถึง วัฒนธรรมการปฏิวัติ, ผวนก ๔ หน้า ๑๒

เข้ามาจำหน่ายในตลาดกรุงเทพฯ และบาง
ส่วนก็ถูกส่งไปขายยังตลาดต่างประเทศ และ
ถูกแปรสภาพเป็นเฮโรอิน แล้วย้อนกลับเข้า
มาจำหน่ายในประเทศไทยอีก⁴

2. ปัญหาการทำลายป่าไม้และคันน้ำ
ลำธาร ชาวเขาทำการเพาะปลูกแบบโค่นไม้
และเผาป่าหรือทำไร่เลื่อนลอย (Shifting
Cultivation) เป็นสำคัญ ซึ่งเป็นผลให้เกิด
การตัดไม้ทำลายป่าและคันน้ำลำธารไปเป็นจำ
นวนหลายล้านไร่ ประมาณว่าเนื้อที่ป่าและ
คันน้ำลำธารทางภาคเหนือถูกชาวเขาทำลายไป
ประมาณปีละ 100,000-200,000 ไร่ และจาก
การสำรวจโดยการแปล ภาพถ่ายทางอากาศ
ของกรมป่าไม้และ เอฟ. เอ. โอ. เมื่อปี 2499
-2500 ปรากฏว่าป่าคงคิบและป่าสน ในระ
ดับความสูง 1,000 เมตรขึ้นไป ในจังหวัด
ลำพูน และเชียงใหม่รวมกัน ถูกทำลายไป 67%
และใน จังหวัด เชียงราย ถูก ทำลาย ไป 65%⁵
การทำลายป่าไม้เช่นนี้ นับเป็นอันตรายอย่าง
ร้ายแรง เพราะเป็นที่ทราบกันดีว่าป่าไม้เหล่านี้

นี้ เป็นแหล่งกักเก็บน้ำก่อให้เกิดลำธารไหล
หล่อเลี้ยงแม่น้ำต่าง ๆ ที่ไหลลงสู่ที่ราบภาค
กลาง หากการทำลายป่าอันเป็นต้นน้ำลำธาร
ยังคงมีอยู่ต่อไปอย่างไม่หยุดยั้งแล้ว ก็ยากแล้ว
ว่าสักวันหนึ่งประเทศไทย คงจะประสบกับปัญ
หาความแห้งแล้งอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น

ผู้เขียนเคยมีโอกาสนั่งเฮลิคอปเตอร์ผ่าน
เทือกเขาต่าง ๆ ทางภาคเหนือ บริเวณเขตติด
ต่อจังหวัดเชียงราย - น่าน และเขตติดต่อกับ
จังหวัดเชียงใหม่-แม่ฮ่องสอน สิ่งที่ปรากฏ
แก่สายตาก็คือภูเขาหัวโล้น ซึ่งมีอาณาบริเวณ
กว้างขวางจนไม่อาจประมาณเนื้อที่ได้ นึกไม่
ถึงว่าการทำลายป่าไม้โดยชาวเขาจะรุนแรงถึง
เพียงนี้ ผู้เขียนเข้าใจว่าอาณาบริเวณบนเทือก
เขาอื่น ๆ ทางภาคเหนือก็คงจะประสบกับโศก
นาฏกรรมเช่นเดียวกันนี้โดยไม่ต้องสงสัย

3. ปัญหาความปลอดภัยทางชายแดน
เนื่องจากชาวเขาส่วนใหญ่อาศัยกระจัดกระจาย
อยู่ตามบริเวณพรมแดนประเทศไทย ซึ่งเป็น
ท้องถิ่นทุรกันดารยากแก่การที่เจ้าหน้าที่จะเข้า

4 ผู้ที่สนใจเรื่องปัญหาการปลูกฝิ่นในหมู่ชาวเขา พิจารณาศึกษาได้จากบทความเรื่อง "ปัญหาการปลูกฝิ่นของ
ชาวเขาในภาคเหนือของประเทศไทย" รัฐาภิวัตร เล่มที่ ๑๒ ฉบับที่ ๔ (ตุลาคม ๒๕๑๓) โดยผู้เขียนคนเดียวกัน

5 คณะกรรมการสงเคราะห์ชาวเขา, สรุปการพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาทางภาคเหนือของประเทศไทย,
(เอกสารโรเนียว) หน้า ๒.

ไปถึง การกระทำบางอย่างของชาวเขาได้ก่อให้เกิดปัญหาความปลอดภัย ทางชายแดนขึ้น อาทิ,เช่น การลักลอบค้าของเถื่อน ฝิ่นเถื่อน การนำของหนีภาษีเข้ามาหรือออกไป การลักลอบอพยพข้ามแดนเข้ามา ฯลฯ

4. ปัญหาทางด้านสังคมและการเมือง ชาวเขาเป็นชนกลุ่มน้อย ซึ่งมีสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และขนบธรรมเนียมประเพณีแตกต่างจากคนไทยพื้นราบโดยทั่วไป จึงทำให้เกิดความแตกต่างกับสังคมของชาติไทย ในถิ่นชาวเขาเองแต่ละเผ่าก็มีขนบธรรมเนียมประเพณีและภาษาแตกต่างกันออกไป โดยเหตุนี้เองชาวเขาจึงมีความรู้สึกถึงความแตกต่างของสภาพทางสังคม มีความรู้สึกเปรียบเทียบ และเกิดความไม่แน่ใจว่าตนเป็นพลเมืองของชาติใด ชาวเขาเหล่านี้ได้รับการศึกษา ไร้อาศัยใช้เจ็บป่วยมีคุณภาพความเป็นอยู่อย่างแร้นแค้น ที่สำคัญก็คือ ชาวเขาทุกเผ่าขาด ความสำนึก ในเรื่อง ความเป็นชาติ สถาบันต่าง ๆ ซึ่งเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนไทย หากได้มีความหมายต่อชาวเขาแต่อย่างใด ชาวเขายังคงมีความจงรักภักดีต่อเผ่าของตนอย่างแน่นแฟ้น มีความผูกพันกันทางเครือญาติโดยไม่คำนึงถึงเรื่องพรมแดน

กล่าวอีกนัยหนึ่ง ชาวเขาในประเทศไทยบางกลุ่มมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับชาวเขาที่อาศัยอยู่ในประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ลาว และพม่า ยิ่งกว่าที่จะมีความสัมพันธ์กับคนไทยในพื้นที่ราบ ลักษณะเช่นนี้ นับเป็นอุปสรรคสำคัญประการหนึ่งก่อนนโยบาย ผสมกลมกลืนชาวเขาคงที่รัฐบาลได้ตั้งเป้าหมายไว้

อนึ่ง จากการที่ชาวเขาขาดความสำนึกในความเป็นชาติ มีความผูกพันอย่างแน่นแฟ้นกับเผ่าของตน ตลอดจนมีสภาพความเป็นอยู่แร้นแค้น ไร้การศึกษา นี้เอง จึงเป็นการง่ายที่ชาวเขา จะตกเป็น เป้าหมาย ของการแทรกซึมบ่อนทำลายของฝ่ายคอมมิวนิสต์ และข้อเท็จจริงที่เป็นอยู่ในขณะนี้ก็คือ ฝ่ายคอมมิวนิสต์สามารถชักจูงชาวเขาเผ่าแม้วจำนวนหนึ่งให้เข้า กับฝ่ายตน ทำการ ต่อต้าน รัฐบาลอย่างรุนแรง

วัตถุประสงค์ในการพัฒนา และสงเคราะห์ชาวเขา

โดยที่ชาวเขาก่อให้เกิดปัญหาดังกล่าวข้างต้นนี้เอง รัฐบาลจึงมุ่งที่จะพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาเพื่อให้อยู่อาศัยและทำมาหากินบนภูเขาเป็นหลักแหล่งแน่นอนเลิกการปลูกฝิ่นให้ปลูกพืชผลอื่นแทน เลิกการทำสายบัวและ

เป็น พลเมืองที่ ทำ ประโยชน์ แก่ ประเทศ เช่นเดียวกับคนไทยโดยทั่วไป โดยให้ดำเนินการตามโครงการ 5 ปี (2510-2514) ซึ่งสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติได้กำหนดไว้แล้ว โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้⁶

1. เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาวเขาโดยการส่งเสริมอาชีพ การศึกษา การอนามัย และการเสริมสร้างความสำเร็จในชุมชนที่ชาวเขาอาศัยอยู่

2. เพื่อป้องกันการทำลายป่าไม้และต้นน้ำลำธาร โดยการส่งเสริมให้ชาวเขาทำการเกษตรแบบถาวร

3. เพื่อป้องกันการปลูกฝิ่น โดยการส่งเสริมให้ชาวเขาปลูกพืชอื่น หรือประกอบอาชีพอื่นที่มีรายได้ดีกว่าแทนการปลูกฝิ่น

4. เพื่อรักษาความสงบปลอดภัยทางชายแดนทางภาคเหนือ โดยการส่งเสริมให้ชาวเขาเกิดความเชื่อมั่นและเชื่อถือรักใคร่เจ้าหน้าที่บ้านเมือง มีความรักชาติไทยหวงแหนผืนแผ่นดินไทย และมีความจงรักภักดีต่อชาติไทย เพื่อจะได้เป็นกำลังอันสำคัญในการ

ต่อต้านการแทรกซึม บ่อนทำลาย ของฝ่ายตรงข้าม

เพื่อให้การพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาในด้านการศึกษา ตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ข้อแรกได้เป็นไปโดยดี ทางคณะกรรมการชาวเขาจึงได้มอบให้คณะกรรมการชาวเขาสาขาการศึกษาและอนามัย ซึ่งมีอธิบดีกรมสามัญศึกษาเป็นประธาน มีผู้แทนกรมการปกครอง ตำรวจภูธรชายแดน กรมการแพทย์ กรมอนามัย และกรมประชาสัมพันธ์ เป็น อนุกรรมการ ดำเนินการ จัดการ ศึกษาแก่ชาวเขาตามหลักการดังนี้⁷

1. การให้การศึกษแก่ชาวเขา ควรทำเป็นกรณีพิเศษแตกต่างจากโรงเรียนประจำบาลในพื้นที่โดยทั่วไป โดยมีหลักสูตรพิเศษ และครูควรได้รับการอบรมพิเศษ เพื่อมุ่งสร้างชาวเขาให้เกิดจงรักภักดีต่อรัฐบาล ไม่ใช่แต่การอ่านออกเขียนได้แต่อย่างเดียว

2. ส่วนการดำเนินงานนั้น มีหน่วยงานรับผิดชอบคือ กรมสามัญศึกษา กรมประชาสัมพันธ์ กรมการปกครอง และ

6 กรมประชาสัมพันธ์, *Op.cit.*, หน้า ๑๖-๑๗

7 *Ibid.*, หน้า ๑๘-๒๐

ตำรวจภูธรชายแดน โดยกรมสามัญศึกษารับผิดชอบจัดทำหลักสูตร แบบเรียน การฝึกอบรมครู และการจัดตั้งโรงเรียนสำหรับชาวเขาในแบบพิเศษ ในจังหวัดที่มีชาวเขาจังหวัดละ 1 แห่ง กรมประชาสงเคราะห์รับผิดชอบในการสอนแบบโรงเรียนชั่วคราว ตามหมู่บ้านชาวเขาซึ่งมีหน่วยเคลื่อนที่ ของกรมประชาสงเคราะห์ไปปฏิบัติงานอยู่แล้ว สำหรับโรงเรียนซึ่งดำเนินการโดยตำรวจภูธรชายแดนอยู่ในขณะนั้น โรงเรียนใดที่องค์การบริหารส่วนจังหวัด สามารถ รับผิดชอบ การบริหาร ส่วนจังหวัดรับไปดำเนินการ โรงเรียนใดที่มีหน่วยเคลื่อนที่ของ กรม ประชา สงเคราะห์ไปปฏิบัติงานอยู่ในหมู่บ้านนั้น ให้กรมประชาสงเคราะห์รับไปดำเนินการจนกว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะสามารถรับต่อไปได้

การพัฒนาการศึกษาแก่ชาวเขาตามหลักการที่คณะอนุกรรมการชาวเขาสาขา การศึกษา และอนามัย กำหนดไว้ นั้น นับเป็นสิ่งที่ดีและเหมาะสมอย่างยิ่ง เพราะถ้าหากสามารถนำเด็กชาวเขามารับการศึกษาได้ ก็จะเป็นหนทางนำไปสู่การแก้ไขปัญหามากมายอย่าง ที่สำคัญก็คือ เมื่อเด็กชาวเขาได้เข้ามาคลุกคลีกับคนไทยได้ เรียนรู้ภาษาไทย จนบรรทมเนียมประเพณี

ของคนไทย ก็เป็นการง่ายที่เด็กเหล่านี้จะผสมกลมกลืนกับคนไทย มีความรักใคร่เจ้าหน้าที่บ้านเมือง มีความจงรักภักดีต่อชาติไทย นอกจากนี้การให้การศึกษาแก่ชาวเขายังจะเป็นพื้นฐานอันสำคัญ ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินงานด้านอื่น ๆ เป็นไปโดยราบรื่น เนื่องจากเยาวชน ชาวเขา ย่อมมีความสัมพันธ์ อันแน่นแฟ้นกับผู้ใหญ่ชาวเขา โดยเฉพาะผู้ที่ เป็นบิคา มารดา จึงเป็นการง่ายที่จะชักจูงให้ชาวเขาหันมาร่วมมือ ดำเนินงาน ตามโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขา ยิ่งไปกว่านั้น ทางราชการ ยังสามารถใช้ โรงเรียน เป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ความเจริญ และสิ่งที่เป็น ประโยชน์ ต่อหมู่บ้าน ของชาวเขาได้อีกด้วย

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กับการพัฒนาการศึกษาชาวเขา

ในการให้การศึกษาแก่ชาวเขานั้น มีหน่วยงาน หลาย หน่วยงาน ที่ดำเนินการ เกี่ยวกับเรื่องนี้ ซึ่งได้แก่ ตำรวจภูธรชายแดน กรมสามัญศึกษา กรมการปกครอง และกรมประชาสงเคราะห์

ตำรวจภูธรชายแดน (ภ.ชค.) อันที่จริงแล้วงานของ ภ.ชค ได้แก่การระงับรักษา

ความสงบเรียบร้อยทางชายแดน แต่เนื่องจากบริเวณพื้นที่ชายแดน โดยเฉพาะในเขตรับผิดชอบของกองกำกับการตำรวจภูธรชายแดนเขต 5 ปรากฏว่า มีชาวเขาเผ่าต่าง ๆ อาศัยกระจัดกระจายอยู่เป็นจำนวนมาก ทาง ภ.ชท. พิจารณา เห็นว่า การให้ การศึกษาแก่เยาวชนชาวเขา มีความสำคัญมิใช่น้อย เพราะนอกจากจะช่วยให้ชาวเขา ได้รับความรู้ในแขนงวิชาต่าง ๆ แล้ว ยังช่วยให้การติดต่อระหว่างชาวเขากับคนไทย ในพื้นราบเป็นไปได้โดยสะดวกยิ่งขึ้น เป็นการขจัดความไม่รู้หนังสือ และเป็นหนทางนำความเจริญก้าวหน้าไปสู่หมู่บ้านชาวเขา โดยเหตุนี้เองทาง ภ.ชท. จึงได้จัดตั้งโรงเรียนชาวเขาขึ้นในจังหวัดราชบุรี กาญจนบุรี ตาก แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ เชียงราย และน่าน โดยเปิดสอนเด็กชาวเขาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เท่านั้น เนื่องจากกำลังพลและงบประมาณมีจำกัด

การให้การศึกษาแก่เด็กชาวเขามีได้เป็นการศึกษาภาคบังคับ จึงต้องนำเด็กโรงเรียน ภ.ชท. มาเข้าสอบสมทบโรงเรียนประถมศึกษาที่

ใกล้ที่สุดเพื่อเทียบชั้นประถมปีที่ 4 การสอบการอบรมเด็กมีได้เข้มงวดกวดขันเช่นเดียวกับโรงเรียนประถมศึกษา ภ.ชท. รับผิดชอบในเรื่องการปลูกสร้างอาคารเรียน การบรรจุครู และการเปิดโรงเรียนใหม่ โรงเรียน ภ.ชท. ใช้หลักสูตรแบบเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ โดยปกติมีอุปกรณ์การเรียนแจกให้เปล่า ผู้ปกครองไม่สิ้นเปลืองเงิน เป็นค่าใช้จ่ายในการให้การศึกษาแก่บุตรหลานนัก ครูโรงเรียน ภ.ชท. จึงเป็นทั้งครูและพัฒนาการ

นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณอย่างยิ่ง ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงสนพระทัยในการศึกษาของชาวเขาเป็นอันมาก ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานทุนทรัพย์ให้เป็นค่าก่อสร้างโรงเรียนชาวเขา รวมทั้งสิ้น ถึง 26 แห่ง⁸ นอกจากนี้ก็ทรงให้ความช่วยเหลือในทำนองอื่น ๆ อีกเช่นในทำนองอุปกรณ์การเรียน อุปกรณ์การสอน เครื่องแบบนักเรียน ตลอดจนจรรยาวิชาโรค อันเป็นผลให้การพัฒนาการ

8 กองกำกับการตำรวจภูธรชายแดน เขต 5, โครงการพัฒนาความมั่นคงปลอดภัยในความรับผิดชอบของ กก. ชท. เขต ๕ (เอกสารโรเนียว) หน้า ๖

ศึกษาชาวเขาของ ภ.ชค. เจริญรุดหน้าไปก้าว
ที ปัจจุบันโรงเรียนชาวเขาในความอุปการะ
ของ ภ.ชค. มีจำนวนทั้งสิ้น 68 โรงเรียน

จำนวนนักเรียน 3352 คน จำนวนครู 101 คน⁹
ดังแสดงรายละเอียดไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1
บัญชีสรุปยอดคนนักเรียนโรงเรียนชาวเขา
ในความรับผิดชอบของตำรวจภูธรชายแดน

ลำดับ	รายการ	จำนวน				
		รวร.	ชาย	หญิง	รวม	ครู
1	ยอดรวมก่อนจำหน่ายตามข้อ 2-6	98	4150	2439	6589	
2	ยอดจำหน่ายมอบโอน รว. ให้องค์การบริหาร ส่วนจังหวัด	9	150	93	243	
3	ยอดจำหน่ายยุบเลิกกิจการ รว.ชค.	21	442	161	603	
4	ยอดจำหน่ายจบ ป. 4 ออกจาก รว. ไป	—	182	118	300	
5	ยอดจำหน่ายคัดเลือกเด็กส่งฝากเรียน	—	235	26	261	
6	ยอดจำหน่ายลาออก หนี อพยพ ตาย และอื่น ๆ	—	987	843	1830	
	ยอดเหลือดำเนินการปัจจุบัน	68	2154	1198	3352	101.

ที่มา : กองบัญชาการตำรวจภูธรชายแดน

จากตารางดังกล่าว เป็นที่น่าสังเกตว่า
จำนวนโรงเรียนชาวเขาที่มอบโอนให้องค์การ
ส่วนจังหวัดมีจำนวนน้อยมาก คือเพียง 9 โรง
เรียนเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องมาจากว่าองค์การ
บริหารส่วนจังหวัดชดช้อง ไม่สามารถรับไปดำ
เนินการได้ เพราะขาดครู ข้อที่น่าสังเกตอีก

ประการหนึ่งก็คือ จำนวนเด็กชาวเขาที่ถูก
จำหน่ายออก เนื่องจาก ลา หนี อพยพตาม
ผู้ปกครองและอื่น ๆ มีจำนวนสูงมากคือ 1830
คน ซึ่งก็เป็นผลให้ต้องยุบเลิกกิจการโรงเรียน
ไปเป็นจำนวนมาก

9 กองบัญชาการตำรวจภูธรชายแดน, บัญชีสรุปยอดโรงเรียนนักเรียน รว. ชาวเขาและ รว. ไกลกมณฑลใน
ความรับผิดชอบของตำรวจภูธรชายแดน (เอกสารโรเนียว) หน้า ๑.

ตารางที่ 2

บัญชีสรุปแยกชั้นเรียนสำหรับโรงเรียนชาวเขาของ ก.ชด.
ที่เปิดการสอนปัจจุบันของ กก.ชด. เขตต่างๆ ประจำปีการศึกษา 2514

	จำนวนนักเรียน															ยอดรวม			
	ชั้นเตี้ยเล็ก			ป. 1			ป. 2			ป. 3			ป. 4			จำนวน			
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	รวม	ชาย	หญิง	รวม
กก.ชด.เขต 5	270	163	433	1048	504	1552	268	142	410	130	71	201	95	43	138	51	1811	923	2734
กก.ชด.เขต 6	15	21	36	47	43	90	37	19	56	17	5	22	2	5	7	7	118	93	211
กก.ชด.เขต 7	6	7	13	108	81	189	50	45	95	29	25	54	17	13	30	9	2200	171	381
	291	191	482	1203	628	1831	355	206	561	176	101	277	114	61	175	68	2154	1198	3352

สิ่งที่น่าสังเกตประการหนึ่งจากตารางที่แสดงไว้ข้างบนนี้ ก็คือจำนวนเด็กนักเรียนชาวเขาในชั้น ป. 1 มีจำนวนสูงมาก และจะลดลงอย่างมากมาเมื่อชั้นชั้น ป. 2, ป. 3 และ ป. 4 ตามลำดับ ปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้ อธิบายได้ว่า ผู้ปกครองเด็กนักเรียนมิได้เห็นความสำคัญของการศึกษามากนัก คงมุ่งแต่จะใช้แรงงานของเด็กอย่างเดียว การที่เด็กนักเรียนในระดับชั้น ป. 1 มีอัตราสูงเช่นนี้ก็เพราะเด็กเหล่านี้ยังเด็กเกินไปที่จะช่วยเหลือผู้ปกครองประกอบอาชีพทางเกษตรกรรม ชาว

เขาจึงยินยอมให้ลูกหลานของตนเรียนไปพลางก่อน แต่เมื่อมีอายุมากขึ้นสามารถที่จะใช้แรงงานได้ จึงให้ลูกหลานออกจากโรงเรียน ดังนั้นจำนวนเด็กนักเรียนในชั้น ป. 2-ป. 4 จึงมีจำนวนลดลงจนเป็นที่สังเกต นอกจากนั้นยังมีปัจจัยอื่นประกอบด้วย เช่น การอพยพตามผู้ปกครองในกรณีที่มีการย้ายหมู่บ้านและอื่นๆ

กรมสามัญศึกษา ในบรรดาหน่วยงานที่เข้าไปมีส่วนในการจัดการศึกษาแก่ชาวเขานั้น นับได้ว่ากรมสามัญศึกษาได้เข้ามามีบทบาทชำนานแล้ว โดยทางกรมสามัญศึกษาได้ตั้งวัตถุประสงค์

ประสงค์ของการให้การศึกษาแก่เด็กชาวเขาไว้
ดังนี้¹⁰

1. เพื่อให้การศึกษาแก่ชาวเขาทุกเผ่า
ในระดับประถมศึกษาตอนต้น
2. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ชาวเขาได้
รับการศึกษาตามระดับความสามารถและสนอง
ความต้องการของทางราชการ
3. เพื่อให้ชาวเขาที่ได้รับ การศึกษา
เป็นสื่อกลางระหว่างทางราชการ และชาวเขา
อื่นๆ และเป็นชักจูงชาวเขาให้มีความจงรัก
ภักดีต่อทางราชการโดยสันติวิธี
4. เสริมสร้างกำลังคนที่เป็นชาวเขาให้
เป็นกำลังอันสำคัญของประเทศต่อไป
5. เพื่อส่งเสริม ให้โรงเรียน ชาวเขามี
ตำราแบบเรียนเฉพาะที่เป็นของ ชาวเขาแต่ละ
เผ่าจะได้ สนองความ ค้อง การของ ชาว เขาให้
ตรงเป้าหมายมากยิ่งขึ้น และคำนึงถึงวิธีการ
สอนภาษาไทย เป็นภาษาที่สอง สำหรับชาวเขา
ทุกเผ่า
6. เพื่อส่งเสริมให้การสอน ของครูโรงเรียน

เรียนชาวเขามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยอบรม
วิชาความรู้ด้านการสอนเพิ่มเติมเสมอ เป็น
หลักสูตรระยะสั้นเป็นประจำทุกปี

เพื่อจะได้เข้าใจถึงบทบาทของกรมสา
มัธยมศึกษาได้ดียิ่งขึ้น จะขอแบ่งงานด้านการ
ศึกษา ชาวเขา ของกรม สามัญ ศึกษา ออก เป็น
สองระยะ คือ

ระยะแรก (ตั้งแต่ พ.ศ. 2476-2509)

ในขณะนี้ โรงเรียน ชาวเขา อยู่ใน ความ รับผิดชอบ
โดยตรงของกรมสามัญศึกษา ทางกรม
ได้พยายามขยายการศึกษาชาวเขาให้กว้างขวาง
ยิ่งขึ้น จากการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน
ชาวเขาเมื่อปี 2507 ปรากฏว่ามีโรงเรียนชาว
เขาจำนวน 50 โรงเรียน ต่อมาในปี 2509
เพิ่มขึ้นเป็น 80 โรงเรียน ระหว่างปี 2507-
2509 ทางกรมสามัญศึกษาได้มุ่งสร้างอาคาร
เรียนถาวรให้แก่โรงเรียนที่เปิดใหม่ หรือซ่อม
แซมอาคารเรียนที่มีอยู่แล้วให้ใช้การได้ดี ภาย
ในวงเงินงบประมาณ 300.000 บาทต่อปี ทำ
ให้โรงเรียน ชาวเขา ขยาย มากขึ้น และ อยู่ใน

10 เวชชา ทองสวัสดิ์ งานชาวเขาของกรมสามัญศึกษา บรรยายแก่ผู้เข้ารับการอบรมความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับชาวเขา
วันที่ ๓ ณ กรมประชาสงเคราะห์ (เอกสารโรเนียว, มีนาคม ๒๕๑๔) หน้า ๑.

สภาพที่ 11

หนึ่ง กรมสามัญศึกษาได้จัดสัมมนาทำหลักสูตร โรงเรียน ชาวเขา ที่จังหวัด เชียงใหม่ โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญเรื่องชาวเขา จากส่วนราชการ องค์กรต่าง ๆ ครูโรงเรียนชาวเขาของกรมสามัญศึกษา และครูโรงเรียน ภ.ชค. มาร่วมจัดทำหลักสูตรเรียกว่า หลักสูตรโรงเรียนชาวเขา พ.ศ. 2508 เพื่อใช้เป็นแนวในการสอนเด็กชาวเขา ซึ่งมีลักษณะแตกต่างจากเด็กพื้นราบ แต่หลักสูตรนี้ยังไม่สมบูรณ์นัก ทางกรมสามัญศึกษา จะได้ พิจารณา ปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง เมื่อถึงเวลาอันสมควร

นอกจากนั้นนับแต่ปีการศึกษา 2506 เป็นต้นมา กรมสามัญศึกษาได้จัดสรรงบประมาณจำนวนหนึ่งให้แก่ ภ.ชค. เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงกิจการโรงเรียนชาวเขา งบประมาณ ดังกล่าว ทางกรมสามัญศึกษาได้จัดสรรให้แก่ ภ.ชค. เรื่อยมา จนกระทั่งถึงปี 2510 จึงได้ยุติลง สืบเนื่องมาจากคณะกรรมการมีมติให้กรมการปกครองรับช่วงงานด้านการศึกษาของส่วนภูมิภาคไปสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด กรมสามัญศึกษาจึงได้มอบงาน

ด้านการศึกษาของส่วนภูมิภาค ซึ่งรวมทั้งโรงเรียนชาวเขาด้วย ให้ไปขึ้นกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดพร้อมด้วยงบประมาณ ฉะนั้นงบประมาณ ที่กรมสามัญศึกษาได้ จัดสรร ให้ ภ.ชค. จึงติดไปกับกรมอบไอนงานด้านการศึกษานี้ด้วย

ระยะหลัง (ตั้งแต่ พ.ศ. 2510 จนถึงปัจจุบัน) แม้ว่าจะได้มีการโอนงานด้านการศึกษาของส่วนภูมิภาค ของกรมสามัญศึกษาไปขึ้นอยู่กับองค์การบริหารส่วนจังหวัดแล้วก็ตาม กรมสามัญศึกษาก็ยังคงรับผิดชอบงานด้านการพัฒนาการศึกษาชาวเขาเป็นบางส่วนอยู่ คงจะได้อีกกล่าวต่อไป

1. *โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์* โรงเรียน แบบนี้ จะจัด ตั้ง ขึ้น ตาม ภาค การ ศึกษา ต่าง ๆ ทั่วประเทศ เป็นการให้การศึกษาแก่เด็กท้องถื่นทุรกันดารแบบให้เปล่า มีโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางแห่งที่รับนักเรียนชาวเขาเรียนร่วมกับนักเรียนพื้นราบ โรงเรียนเหล่านี้ได้แก่โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์พนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน จังหวัดเชียงราย โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์

11 กรมสามัญศึกษา, การดำเนินการจัดการศึกษาชาวเขา กรมสามัญศึกษา (เอกสารโรเนียว, ธันวาคม ๒๕๑๔)

ตาก จังหวัดตาก และโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ เพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ และกำลังมีโครงการที่จะเปิดโรงเรียนแบบนี้ ในจังหวัดที่มีชาวเขาอาศัยอยู่ซึ่งได้แก่ จังหวัดน่าน แม่ฮ่องสอน เพชรบุรี และเชียงใหม่ ในระหว่างปี 2516-2519 ทั้งนี้เป็นไปตามมติของอนุกรรมการชาวเขาสาขาการศึกษาและอนามัย¹² โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ดังกล่าวนี้ กองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ รับนักเรียนประจำ เป็นการศึกษา โดยให้เปล่า รับนักเรียนตั้งแต่ชั้น ป. 1-7 โรงเรียนประเภทนี้ได้ผลดีในการชักจูงชาวเขาให้มีความจงรักภักดี ต่อชาติตาม นโยบายของทางราชการ ทั้งยังมีส่วนช่วยให้การผสมกลมกลืนชาวเขาเป็นไปได้โดยง่ายด้วย เพราะจากการที่ได้เรียน เล่น ร่วมกัน ทำให้เกิดความสนิทซึ้งเชื่อ มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ในที่สุดเด็กชาวเขาก็ตอบรับเอาวัฒนธรรมไทยโดยง่าย

2. งานด้านวิชาการ

(1) การสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนชาวเขา ทำการสำรวจจำนวนโรงเรียน จำนวนนักเรียน ชาวเขา แต่ละเผ่า ตาม จังหวัดต่าง ๆ ที่มีชาวเขาอาศัยอยู่ทำให้ได้ข้อมูลที่ เป็นอยู่ในปัจจุบัน และทราบถึงขอบเขตของ การให้ความช่วยเหลือโรงเรียนชาวเขา หรือ การขอความร่วมมือต่าง ๆ เป็นต้นว่า การคัดเลือกครูที่มีความรู้ มา เป็นวิทยากร ในการ สัมมนาหรือจัดทำตำราเรียน เกี่ยวกับชาวเขาแต่ละเผ่า การคัดเลือกครูที่มีประสบการณ์น้อย มาเข้ารับการอบรม โรงเรียนชาวเขาแห่งใด ที่สมควร จะหาทาง สนับสนุนในเรื่อง อุปกรณ์ต่าง ๆ บ้าง อันเป็นประโยชน์แก่การดำเนินการศึกษาชาวเขาให้ตรงตามเป้าหมายยิ่งขึ้น¹³

(2) การอบรม ครูโรงเรียน ชาวเขา¹⁴ เป็นการอบรมครูประจำการที่ทำการสอนโรงเรียนชาวเขา ส่วนมากเป็นครูที่มีวุฒิ ม.ศ 3 หรือ ม. 6 ซึ่งขาดประสบการณ์ใน

12 เรา ทองสวัสดิ์. *op.cit.*, หน้า ๕-๓.

13 *Idem*

14 *Ibid.*, หน้า ๔-๕.

การสอน ต้องการที่จะให้มีการปรับปรุง ฟื้นฟู ความรู้ ทาง คำน การสอนให้ ทัน สมัย อยู่เสมอ เพื่อจะได้นำ ความรู้ ที่ ได้ รับ ไป ปรับปรุง การ เรียน การสอนให้ ได้ ผล คี ยี่ ง ขึ้น การอบรม เช่นนี้ มิ ได้ มี ส่วน เกี่ยวข้อง กับการเลื่อน วิชเย ฐานะของครู ใน คำน วิชชี พ แต่ เป็นการ ส่ง เสริมความรู้ เกี่ยวกับการสอน นักเรียนชาวเขา ให้ ได้ ผล คี ยี่ ง ขึ้น ไป การอบรมครูโรงเรียน ชาวเขา เน้น ภาษาไทย เป็น หลัก เพราะ การที่ คน พินราบและชาวเขาจะ สื่อ ความ ได้ ตรงกัน ย่อม จะ ต้อง อาศัย ภาษา ในการ คิค ต่อ ซึ่ง กัน และ กัน และ ภาษา จะ เป็น กุญแจ ไป สู่ ความรู้ วิชการ แชนงอื่น ๆ ใน โอกาส ต่อ ไป

(3) งานค้นคว้าทางวิชาการ เนื่อง จาก การ คี กษา หา ความรู้ ที่ จะ สนอง ความ ต้อง การ ของ ชาวเขา ทาง คำน การ คี กษา ยัง ไม่ ได้ ทำ มาก่อน คัง นั้น กรมสามัญศึกษา จึง ได้ คี กษา หา ความรู้ เกี่ยว กับ ภาษา กะ เหริ่ง สะ กอ (Sgaw Karen) เพื่อ หา ความ แตกต่าง ระหว่าง ภาษา ไทย

และ ภาษา กะ เหริ่ง แล้ว จึง จะ นำ ความรู้ นี้ ไป จัก บท เรียน สำหรับ เด็ก ตาม ลำ คับ ความ ยาก ง่าย งาน นี้ ได้ รับ เงิน อนุ กุ นุน จาก Breyewood Foundation เป็น เงิน 15,000 บาท ผลงาน ที่ ได้ คี กิ คือ กุ มื่อ สอน พุ ค ภาษา ไทย แก่ นักเรียน กะ เหริ่ง เริ่ม เรียน หนังสือ สอน อ่าน ภาษา กะ เหริ่ง ด้วย ภาพ เล่ม 1 และ ความ แตกต่าง ระหว่าง ภาษา ไทย กับ ภาษา กะ เหริ่ง ทาง ภาษา ศาสตร์ ¹⁵

3. การสนับสนุนชาวเขาทางด้านการศึกษา ในการ สนับสนุน ชาวเขา ทาง คำน การ คี กษา นั้น ทาง กรม สามัญ ศึกษา ได้ จัก หา ทุน การ คี กษา ให้ นักเรียน ชาวเขา ได้ คี กษา เล่า เรียน ต่อ เป็น จำนวน หลาย ทุน ทุน เหล่า นี้ เป็น ของ ตำน กัง งาน สลาก กิน แบ่ง สม เต็ จ พระ บรม ราช ชน นี้ ทุน นว ฤ กษ์ และ ทุน ของ ม.ล. ปิ่น มา ลากุล ¹⁶

นอกจากนี้ ยัง ได้ รับ ความ ช่วย เหลือ ใน การ พัฒนา ชาวเขา จาก องค์ การ ยูนิ เซ ฟ กัง นี้ ¹⁷

15 *Ibid.*, หน้า ๔.

16 *Ibid.*, หน้า ๑๐.

17 กรมสามัญศึกษา, *op. cit.*, หน้า ๔-๖

(1) ให้อัตถุอุปถัมภ์การศึกษา การ
อนามัย การเกษตรและอื่น ๆ เป็นเงิน
10,500 เหรียญอเมริกัน แก่โรงเรียนศึกษา
สงเคราะห์ตาก พนมทวน แม่จัน เพชรบูรณ์
และแม่ฮ่องสอน ซึ่งกำลังจะจัดตั้งในปีงบประมาณ
ประมาณ 2515 กรมสามัญศึกษาเป็นผู้ดูแล

(2) ให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนชาว
เขาที่จบ ป. 7 จากโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์
ตั้งแต่ปีการศึกษา 2514-16 เป็นจำนวน 30
ทุน คิดเป็นเงิน 90,000 บาท

กรมการปกครอง แต่เดิมนั้นกรมการ
ปกครองมิได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในงานด้าน
การศึกษาของชาวเขาแต่อย่างใด เพิ่งจะเข้า
มามีบทบาทเมื่อเร็ว ๆ นี้เอง ทั้งนี้เพราะ
คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อปี 2510 ให้โอนงาน
ด้านการศึกษา ของส่วนภูมิภาค จากกรมสามัญ
ศึกษากระทรวงศึกษาธิการ ไปสังกัดอยู่กับ

องค์การบริหารส่วนจังหวัด กรมการปกครอง

ปัจจุบันมีโรงเรียนชาวเขาสังกัดองค์การ
บริหารส่วนจังหวัดจำนวน 127 โรงเรียน ทั้ง
อยู่ในจังหวัดเพชรบุรี ตาก แม่ฮ่องสอน
เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง เชียงราย น่าน
เพชรบูรณ์ และ เลย ในจำนวนโรงเรียน
127 แห่งนี้ ถูกปิดเพราะถูกผู้ก่อการร้ายคุกคาม
หรือยุบโรงเรียนเพราะหมู่บ้านอพยพ 18 โรง
เรียน จึงยังคงเหลือโรงเรียนที่เปิดทำการสอน
ตามปกติจำนวน 109 โรงเรียน เมื่อรวม
นักเรียนชาวเขาในโรงเรียนทั้ง 109 แห่งแล้ว
จะมีจำนวนราว 5,000 คน ประกอบด้วยเผ่า
มั่ว เย้า มูเซอ กะเหรี่ยง ตีน ชมุ ละว้า
โดยมีนักเรียน กะเหรี่ยง ละว้า ตีน และชมุ
เป็นจำนวนมาก ส่วนนักเรียนมั่ว เย้า มูเซอ
มีเป็นจำนวนน้อย¹⁸ ดังแสดงตัวเลขไว้ใน
ตารางที่ 3

18 เวชา ทองสวัสดิ์, *Op.cit.*, หน้า ๓.

ตารางที่ 3

จำนวนนักเรียนชาวเขาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด (สำรวจเมื่อปี 2513)

เผ่า	จำนวนนักเรียน	คิดเป็นร้อยละ
กะเหรี่ยง	2,420 คน	46.201
แม้ว	227 ..	4.334
เย้า	235 ..	4.486
ถิ่น	863 ..	16.476
มูเซอ	70 ..	1.336
ขมุ	402 ..	7.675
ละว้า	1,021 ..	19.492
รวมทุกเผ่า	5,238 คน	100

ที่มา : กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

โรงเรียน ชาวเขา ขององค์การ บริหาร ส่วนจังหวัด เป็นการศึกษาระดับมัธยมศึกษา พระราชบัญญัติประถมศึกษา ดำเนินการให้ การศึกษาเช่นเดียวกับโรงเรียน พื้นราบ ทั่วไป ทางจังหวัดจะบรรจุครูขึ้นไปทำการสอนประจำ อยู่ในหมู่บ้านชาวเขาที่มีโรงเรียนตั้งอยู่ในส่วน ที่เกี่ยวกับ การจัดสรร งบประมาณใน การปลูก สร้างอาคารเรียน การจัดตั้งโรงเรียน และการ บรรจุครูขึ้นอยู่กับ องค์การบริหาร ส่วนจังหวัด แต่งานทางค้ำนวิชาการ อาทิเช่น การอบรม

ครู การผลิตเอกสารประกอบบทเรียน และ งานค้ำนวิชาการอื่น ๆ ขึ้นอยู่กับกรมสามัญ ศึกษา

กรมประชาสัมพันธ์ คณะอนุ กรรมการชาวเขาสาขาการศึกษาและอนามัยได้ กำหนด หลักการ ดำเนินงาน จัด การ ศึกษาแก่ ชาวเขาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกรมประชาสัมพันธ์ ดังนี้ "... ให้กรมประชาสัมพันธ์รับผิดชอบในการสอนแบบโรงเรียนชั่วคราวตามหมู่บ้านชาวเขา ซึ่งมีหน่วยเคลื่อนที่ของกรม

ประชาสงเคราะห์ไปปฏิบัติงานอยู่แล้ว...”¹⁹ จากการได้รับ มอบหมาย ความ รับผิดชอบ ทั้ง กล่าวนี้ ทางกองสงเคราะห์ชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์ ได้วางหลักการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดตั้งโรงเรียนชาวเขาไว้ดังนี้²⁰

- 1) เป็นโรงเรียนชั่วคราวในหมู่บ้านชาวเขา ใช้วัสดุท้องถิ่นก่อสร้างในวงเงินไม่เกิน 5,000 บาท โดยให้ชาวเขาร่วมสร้าง
- 2) ใช้วิธีสอนชั้นมูลฐาน ทั้งใน และนอกสถานที่ เวลาสอนเป็นไปตามความสะดวกของชาวเขา โดยมุ่งให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ในเรื่อง ประเทศไทย มากกว่า การอ่านออกเขียนได้อย่างเดียว
- 3) หลักสูตรใช้ของกรมสามัญศึกษา
- 4) การฝึกอบรมครู ดำเนินการโดยกรมสามัญศึกษา
- 5) ครูผู้สอนใช้เจ้าหน้าที่หน่วยเคลื่อนที่ของกรมประชาสงเคราะห์ และใช้ชาวเขาที่มีการศึกษาเข้ามาช่วยสอนด้วย

6) นักเรียน มีสิทธิ์ไปสอบเทียบชั้น ป. 7 ในพื้นราบได้

7) กักตักนักเรียน ส่งเข้า โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ของกรมสามัญศึกษา เพื่อกลับไปเป็นครูในหมู่บ้านชาวเขา

สำหรับการ จัดตั้งโรงเรียน ชาวเขานั้น ทางกรมประชาสงเคราะห์ได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ว่า หมู่บ้านที่จะจัดตั้งโรงเรียนชั่วคราวได้ จะต้องมียุติในวัยเรียนตั้งแต่ 30 คน ขึ้นไป และโรงเรียนชั่วคราวที่ตั้งนี้จะประสานงานร่วมมือกับทางจังหวัดต่าง ๆ หมู่บ้านแห่งใดองค์การบริหารส่วน จังหวัด มีงบประมาณ สามารถรับไปดำเนินการเป็นการถาวรได้ ก็ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดรับไปดำเนินการ เจ้าหน้าที่ของ กรมประชาสงเคราะห์ จะไปเปิดในหมู่บ้านแห่งอื่นต่อไป ส่วนการดำเนินการในเรื่องโรงเรียนนี้ อยู่ภายใต้การควบคุมของคณะอนุกรรมการชาวเขาสาขาการศึกษา ซึ่งมีอธิบดีกรมสามัญศึกษาเป็นประธาน²¹ จาก

19 กรมประชาสงเคราะห์, การสงเคราะห์ชาวเขาในประเทศไทย, *Op.cit.*, หน้า ๑๕.

20 กรมประชาสงเคราะห์, โครงการโรงเรียนชาวเขาของกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย, (เอกสารโรเนียว หน้า ๑.

21 *Ibid.*, หน้า ๑-๒.

การสอบถามเจ้าหน้าที่ ของกองส่งเสริมชาว
เขา กรมประชาสงเคราะห์ ได้ความว่า การ
จัดตั้งโรงเรียนชั่วคราวตามหมู่บ้านชาวเขาเพิ่ง
จะเริ่มอย่างจริงจังในปี 2515 นี้เอง โดยได้
จัดตั้ง โรงเรียน ชั่วคราว ไปแล้ว ประมาณ 40
โรงเรียน

ปัญหาการพัฒนาการศึกษาชาวเขา

การจัดการศึกษาแก่ชาวเขา ตาม หลัก
การที่กำหนดไว้ นั้น เมื่อพิจารณาแต่เพียงผิว
เผินแล้ว ก็ดูจะไม่มีปัญหาอะไร แต่ในทาง
ปฏิบัติปรากฏว่ายังมีอุปสรรค ชักข้องบางประ
การที่ทำให้การพัฒนา การศึกษาแก่ชาวเขาไม่
เป็นไปก็ด้วยดีตามเจตจำนงที่ตั้งไว้ จากการ
ที่ผู้เขียนได้มีโอกาสเดินทางไปศึกษาสภาพข้อ
เท็จจริงเกี่ยวกับชาวเขาในจังหวัดต่าง ๆ ทาง
ภาคเหนือ เมื่อคราวที่ไปรับ การอบรม ความรู้
ทั่วไปเกี่ยวกับชาวเขาดมกรมประชาสงเคราะห์
เมื่อเร็ว ๆ นี้ นั้น และได้สังเกตเห็นการเปลี่ยนแปลง
ข้อคิดเห็น กับเจ้าหน้าที่ ของหน่วยงาน ที่เกี่ยว
ข้องกับการจัดการศึกษา แก่ชาวเขาโดยเฉพาะ
ทำให้ทราบปัญหาบางประการ เกี่ยวกับการให้
การศึกษาแก่ชาวเขา ซึ่งผู้เขียนจะขอแยก
ปัญหาออกเป็นสามด้านด้วยกันคือ ปัญหาใน
ด้านตัวชาวเขา ปัญหาในกำนัครูโรงเรียน

ชาวเขา และปัญหาในกำนัหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ในกำนัตัวชาวเขา ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ
ชาวเขานั้น มีปัญหาบางอย่างดังนี้

ประการแรก เด็กชาวเขาเคยชิน
อยู่กับภาษาพูดในชุมชนของตน คือภาษาชาว
เขา ซึ่งแตกต่างกันไปตามเผ่า เด็กพวกนี้
ไม่เคยได้ยินได้ฟังภาษาไทยมาก่อน ภาษาไทย
จึงเป็นภาษาที่เด็กไม่รู้ และโดยที่ไม่มีประสบ
การณ์เกี่ยวกับภาษาไทยมาก่อน ชาวเขาไม่ว่า
เด็กหรือผู้ใหญ่ จึงมองไม่เห็นค ความสำคัญของ
การเรียนรู้ภาษาไทย ตลอดจนความสำคัญ
ของการศึกษา เมื่อเด็กชาวเขาไม่รู้ภาษาไทย
คือพอ การเรียนวิชาอื่น ๆ ที่ต้องใช้ภาษาไทย
ทั้งสิ้นจึงเป็นการยากที่เด็กจะเข้าใจได้ ทำให้
เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน

ประการที่สอง ถึงแม้ได้กล่าวมาแต่กัน
แล้วว่าสภาพทางเศรษฐกิจ ของชาวเขาโดยทั่ว
ไปเป็นระบบเศรษฐกิจแบบ *เลี้ยงตัวเอง* (Self
Sufficiency) คือมีการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ไว้
บริโภคภายในครอบครัว เมื่อเป็นเช่นนี้
ชาวเขาแต่ละครอบครัวจึงต้องการแรงงานเป็น
อย่างยิ่ง จึงไม่นิยมส่งบุตรหลาน ของตนเข้า
โรงเรียน จริงอยู่ชาวเขาบางคนอาจจะอนุญาต

ให้บุตรหลานของตนเข้าโรงเรียนได้ แต่ก็ เป็นเพียงระยะแรกเท่านั้น คือในระดับชั้นป. 1 -ป. 2 ซึ่งในระยะนี้เด็กชาวเขายังเด็กเกินไป ที่จะใช้แรงงานได้ เมื่อเด็กชาวเขาเรียนอยู่ใน ชั้น ป. 2-ป. 4 มาถึงชั้นนี้เด็กชาวเขาเริ่ม เติบโตพอที่จะทำงานได้ พ่อแม่ก็ให้ออกจาก โรงเรียนเพื่อไปช่วยทำงาน และเมื่อเด็กโตขึ้น อีกหน่อยแทนที่จะเรียนต่อชั้น ป. 5-ป. 7 ก็ ต้องลาออกไปมีครอบครัวเสียแล้ว เหล่า นี้ล้วนเป็นปัญหาที่ทำให้เด็กชาวเขาส่วนหนึ่ง ต้องลา ออกจาก โรงเรียน ก่อน ที่จะสำเร็จการ ศึกษา

ประการที่สาม ชาวเขาส่วนใหญ่เป็น พวกที่ชอบอพยพเร่ร่อนเพื่อไปหาทำเลที่เพาะ ปลูกใหม่ๆ เด็กชาวเขาที่กำลังศึกษาอยู่ใน โรงเรียน ก็จำต้องอพยพ ติดตาม ผู้ปกครองไป ค่ายในบางครั้งโรงเรียนชาวเขาของ ภ.ชค. ก็ จำเป็นต้องเลิกล้มกิจการเพราะเหตุนี้ก็มี

ประการที่สี่ เนื่องจากชาวเขาส่วนใหญ่ มีสภาพความเป็นอยู่อึดอัดคับแคบ แกล่น ยากจน ไร้การศึกษา จึงไม่อาจส่งบุตรหลานเข้าเรียน ได้ หากไม่ได้รับความช่วยเหลือจากโรงเรียน ในด้านอุปกรณ์การเรียน เครื่องแต่งกาย และ ไม่ต้องเสียค่าเล่าเรียน เมื่อเป็นเช่นนี้ ชาวเขา

จึงไม่นิยม ส่งบุตรหลานเข้าเรียน ในโรงเรียนที่ อยู่ในความดูแลของ องค์การ บริหาร ส่วน จัง หวัด ทั้งนี้เพราะต้องเสียค่าใช้จ่าย ซึ่งต่างกับ โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ของกรมสามัญศึกษา และโรงเรียนของ ภ.ชค. ที่ได้ให้ความช่วยเหลือเด็กชาวเขาทุกอย่าง การที่ชาวเขาไม่ นิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนขององค์ การบริหารส่วนจังหวัดเช่นนี้ นับเป็นปัญหา อย่างหนึ่ง ทั้งนี้เพราะทาง ภ.ชค. มีนโยบายที่ จะมอบโรงเรียนชาวเขาที่ ภ.ชค. จัดตั้งขึ้นให้ องค์การ บริหารส่วน จังหวัด รับผิดชอบ ดำเนินการ ให้ได้มากที่สุด

ในค้ำนครูโรงเรียนชาวเขา ก่อนที่ จะศึกษาถึงปัญหาเรื่องนี้ ผู้เขียนจะขอกล่าว ถึงครูโรงเรียนชาวเขาโดยสังเขป เพื่อจะได้ เข้าใจปัญหาได้ดียิ่งขึ้น ครูที่สอนในโรงเรียน ชาวเขานั้นแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. *ครูตำรวจภูธรชายแดน* ครูประ เภทนี้เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรชายแดน ซึ่ง ทางกอง กำกับการ ตำรวจ ภูธร คัดเลือก ให้ไป เป็นครูสอนตามโรงเรียนชาวเขา ในสังกัดของ ตำรวจภูธรชายแดน ครูประเภทนี้มีลักษณะ พิเศษแตกต่างไปจากครูประเภทอื่น ๆ ก็คือ มี อำนาจปราบปรามผู้กระทำความผิด ตามกฎหมายให้

ความคุ้มครองแก่หมู่บ้านชาวเขาได้ ในด้านสวัสดิการ ก็ได้รับ ค่าเบี้ยเลี้ยง ปกติ เป็นประจำ นอกเหนือไปจากเงินเดือน มีอุปกรณ์การเรียนการสอน สมุด กินสอ แบบเรียน เสื้อผ้า แจกจ่ายให้แก่นักเรียนฟรี มียารักษาโรคแจกจ่ายให้แก่ชาวเขาทั่วไป สร้างความเชื่อถือให้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน

2. *ครูช่วยสอนโรงเรียนตำรวจภูธรชายแดน* ครูประเภทนี้มีได้เป็นตำรวจหรือข้าราชการพลเรือน ทางกรมตำรวจรับสมัครจากผู้ที่มีวุฒิ ม.ศ. 3 เป็นส่วนใหญ่โดยทำสัญญาจ้างเป็นรายปี จึงไม่มีความมั่นคงในการทำงาน ได้รับเงินเดือนสูงกว่าอัตราปกติ ไม่มีสิทธิเบิกค่าพาหนะ ค่าเบี้ยเลี้ยงในการเดินทางมาราชการ ณ ที่ตั้งหมวด หรือกองกำกับการตำรวจภูธรชายแดน นอกจากตำแหน่งที่ในการสอนแล้วยังมีงานพัฒนาการที่ต้องรับผิดชอบเช่นเดียวกับครูตำรวจภูธรชายแดนอีกด้วย

3. *ครูองค์การ บริหาร ส่วน จังหวัด* ครูประเภทนี้ ก็เช่นเดียวกับครูในโรงเรียนรัฐบาลทั่วไป คือมีหน้าที่ในการสอนอย่างเดียวนี่มีเงินเดือนประจำ ไม่มีค่าเบี้ยเลี้ยงปกติหรือเบี้ยกนการ แต่มีสิทธิเบิกค่าพาหนะ ค่าเบี้ยเลี้ยงในการมาราชการในท้องที่อื่น มีสิทธิขอ

โยกย้ายโรงเรียนได้ ไม่ได้รับแจกอุปกรณ์การสอนจากทางราชการ ครูต้องจัดหาเอง ได้รับความพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนเช่นเดียวกับข้าราชการพลเรือนสามัญทั่วไป

4. *ครูโรงเรียน ชาวเขา ของ กรมประชาสงเคราะห์* ครูประเภทนี้เป็นเจ้าหน้าที่หน่วยเคลื่อนที่ของกรมประชาสงเคราะห์ ซึ่งประกอบด้วยพนักงานเกษตร และพยาบาล นอกจากนี้ ก็อาจใช้ชาวเขาที่มีการศึกษาเข้ามาช่วยสอนด้วย ทางกรมสามัญศึกษาเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือในการฝึกอบรมครูเหล่านี้

ในส่วนที่เกี่ยวกับ ครู โรงเรียน ชาวเขา นั้น มีปัญหาที่น่าพิจารณาอยู่หลายประการคือ *ประการแรก* ดังที่ทราบกันแล้วว่าโรงเรียนที่อยู่ในท้องที่ห่างไกลการคมนาคมไม่สะดวกมักจะประสบกับปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอน เนื่องจากไม่มีผู้ใดสมัครไปสอน ปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอนนี้เป็นปัญหาเรื้อรังมานานแล้ว ดังจะเห็นได้จากคำแถลงของอธิบดีกรมการปกครองตอนหนึ่งว่า “... ในเรื่องการศึกษาประชาบาลเวลานี้มีปัญหาคือคนที่ใจอยู่ที่คือ เรื่องขาดแคลนครูที่จะไปสอนตามท้องที่ที่กั้นดาร เรื่องนี้เป็นปัญหาใหญ่ และเป็นเรื่องเรื้อรังกันมานานแล้ว ขณะนี้ทางกระ-

ทรงมหาดไทย กับกระทรวงศึกษาธิการ
กำลังเร่งรัดแก้ไขอยู่ทุกวิถีทาง”²²

อย่างไรก็ตาม เมื่อเทียบกับโรงเรียน
ประชาบาลทั่วไปแล้ว โรงเรียนชาวเขายังคง
อยู่ในสภาพที่เลวกว่า เพราะนอกจากจะตั้งอยู่
ในบริเวณห่างไกลทุรกันดารยากต่อการเดินทาง
ติดต่อกันแล้ว สภาพของหมู่บ้านชาวเขาที่โรง
เรียนเหล่านั้นตั้งอยู่ ก็ยิ่งแย่ แย่กว่า หมู่บ้าน คน
ไทยในชนบทห่างไกลมากมายหลายเท่า ครู
จะต้อง ปรับตัวเอง ให้เข้ากับชน ธรรมเนียม
ประเพณีของชาวเขาเผ่าเหล่านั้น ๆ ซึ่งไม่ใช่เรื่อง
ที่จะกระทำได้ง่ายนัก ในบางกรณีครูที่มีครอบครัว
แล้วก็ไม่อาจพาครอบครัวไปอยู่ได้ เพราะ
สภาพของหมู่บ้านชาวเขาไม่เหมาะสม ขาดสิ่ง
อำนวยความสะดวก ในการ ดำเนิน ชีวิต ด้วย
ประการทั้งปวง เฉพาะอย่างยิ่งเมื่อครูผู้สอน
เกิดเจ็บไข้ ไข้ได้ป่วย ก็ไม่ได้รับการเยียวยา รักษา
โดยทันที่ทั้งนี้ ต้องรักษากันไปตามมีตามเกิด
เหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญ ที่ทำให้ขาดแคลนครูผู้
ที่จะเข้าไปสอนในโรงเรียนชาวเขา

ที่ร้ายไปกว่านั้นก็คือ โรงเรียนชาว
เขาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดหลายแห่ง

ตั้งอยู่ในบริเวณ ที่ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์คุก
คามอย่างหนักจนถึงกับต้องปิดกิจการ มีโรง
เรียนในท้องที่บางแห่งที่ยังคงเปิด ทำการสอน
อยู่ แต่ก็ไม่มีความปลอดภัย สภาพเช่นนี้
นับเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้โรงเรียน ชาวเขา
ขาดแคลนครูผู้สอน เพราะเป็นธรรมชาติอยู่เอง
ที่คงไม่มีผู้ใด ต้องการเข้าไป จมอยู่ในสภาพดัง
กล่าว หากมีทางเลือกที่ดีกว่า ทั้งนี้ย่อมมีข้อ
ยกเว้นสำหรับโรงเรียนชาวเขาของภ.ชค. ที่ไม่
ค่อยจะประสบปัญหานี้ เหมือนกับโรงเรียน
ชาวเขาขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เนื่อง
จากเป็นหน้าที่ของ ภ.ชค. อยู่แล้วที่จะต้องไป
ประจำตามหมู่บ้านชาวเขาในบริเวณท้องที่ชาย
แดน เพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคง
ปลอดภัยบริเวณชายแดน

ประการที่สอง ครูโรงเรียนชาวเขา
ส่วนใหญ่ไม่มีวุฒิกู จะเห็นได้จากรายงาน
การอบรมครูโรงเรียนชาวเขา และโรงเรียน
ตำรวจภูธรชายแดน ซึ่งทางกรมสามัญศึกษา
ได้จัดให้มีขึ้นเมื่อ ปี 2512 ปรากฏว่าในจำ
นวนครูชาวเขา 182 คน ซึ่งประกอบด้วยครู
องค์การบริหารส่วนจังหวัด ครูตำรวจภูธร

22 สยามรัฐรายวัน ฉบับประจำวันที ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๑๔ หน้า ๑.

ชายแคน ครูช่วยสอน นั้น มีครูที่มีวุฒิครู จำนวน 21 คน กิจเป็นร้อยละ 11.56 ครูที่ไม่มีวุฒิจำนวน 161 คน กิจเป็นร้อยละ 88.45²³ จะเห็นได้ว่าครูที่ไม่มีวุฒิทางมีอัตราสูงมาก ซึ่งเป็นธรรมชาติอยู่เองที่จะไปมีผลต่อการเรียนของเด็กชาวเขา ก็จะทำให้มาตรฐานการศึกษาของชาวเขาคงต่ำลง ทั้งนี้เพราะครูชาวเขาเหล่านี้ยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจในการเรียน การสอนชั้นประถมศึกษา เนื่องจากไม่มีประสบการณ์มาก่อน อย่างไรก็ตาม การอบรมที่ทางกรมสามัญศึกษาจัดให้มีชั้นนี้ก็เป็นทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ไขปัญหานี้ เพราะการอบรมเกี่ยวกับการเรียน การสอนจะเป็นทางช่วยยก ระบาย วิทยฐานะ ของครู ให้สูงขึ้น พร้อมไปกับการเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียน การสอนต่อไป

ในค้ำหน้ของงานที่เกี่ยวข้้อง ขณะนี้มีหน้ของงาน ที่รับ ผิดชอบ ทางค้ำหน้การ จัดการศึกษาแก่ชาวเขาอยู่ 4 หน้ของ คือ กรมสามัญศึกษา กรมประชาสงเคราะห์ กรมการปกครอง และค้ำรวจภูธรชายแคน ค้งรายละเอียดที่กล่าวแล้วข้างค้้น และข้อเท็จจริงที่เป็นอยู่

ก็คือ ภ.ชค. มีโรงเรียนชาวเขาอยู่ในความรับผิดชอบมากที่สุด ก็จะมีจำนวนถึง 68 โรงเรียน นักเรียนชาวเขา 3352 คน เราทราบแล้วว่าภารกิจหลักของ ภ.ชค. ก็ค้แก่การตรวจตราบริเวณชายแคนเพื่อระวังรักษาความมั่นคงปลอดภัยตามชายแคน การให้การศึกษาแก่ชาวเขา เป็นเพียงภารกิจรองในอันที่จะสร้างความ สัมพันธ์กับชน กลุ่มน้อย ที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของตนเท่านั้น

ปัญหาที่ค้ำงเป็นอยู่ในขณะนี้ก็คือ ทาง ภ.ชค. พร้อมทั้งจะมอบโรงเรียนชาวเขาให้กรมการปกครองรับ ไปค้ำเนินการ แต่กรมการปกครองช้ช้องไม่สามารถรับ ไปค้ำเนินการได้ เนื่องจากขาดครู เป็นผลให้ภ.ชค. ไม่สามารถไปค้้งโรงเรียน ชาวเขาใน ท้องที่ห่างไกล เพิ่มขึ้นได้ค้ำแผน ขณะเดียวกันทาง ภ.ชค. ก็ต้องรับภาระในการจัดหางบประมาณมาค้ำเนินการโดยได้รับความ ช่วยเหลือ จาก สหรัฐอเมริกาผ่านทางยูช้้อม ซึ่งแต่ก่อนนั้นภ.ชค. ได้รับงบประมาณ จำนวนหน้ของ จากกรมสามัญศึกษา ทุกปีเสมอมา เมื่อกรมการปกครองรับช้องงานค้ำหน้การศึกษาประชาบาล ของส่วนภูมิภาค

23- เวธา ทองสวัสดิ์, รายงานการอบรมครูโรงเรียนชาวเขา และโรงเรียนค้ำรวจภูธรชายแคน ปีการศึกษา ๒๕๑๒

(พระนคร: โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๑๒) หน้ ๓๑.

ไปจากกรมสามัญศึกษา ในปี 2510 แล้ว
กรมการปกครองก็ไม่ได้จัดสรรงบประมาณให้
ภ.ชค. เนื่องจากมีอุปสรรคขัดข้องบางประการ
สรุปและข้อคิดเห็น

เนื่องจากชาวเขาจำนวนหลายแสนคน
ที่อาศัยกระจัดกระจายอยู่ตามบริเวณภาคเหนือ
ของประเทศไทย ได้สร้างปัญหายุ่งยากหลาย
ประการที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง
ปลอดภัยของประเทศ รัฐบาลจึงได้วางนโยบาย
ในการพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาพวกนี้
ขึ้น เพื่อหาทางแก้ไขปัญหาค้าง ๆ ที่เกิดจาก
ชาวเขา การพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาที่
รัฐบาลกำลัง ดำเนินอยู่นี้ ครอบคลุมไป ถึงการ
พัฒนาอำนวยการศึกษาแก่ชาวเขาด้วย โดยมี
หน่วยงานรับผิดชอบ 4 หน่วย คือ *กรม
สามัญศึกษา กรมประชาสัมพันธ์ กรม
การปกครอง และ ตำรวจภูธรชายแดน*

การดำเนินงานในอำนวยการจัดการศึกษา
แก่ชาวเขานั้น ประสบกับปัญหาบางอย่างทั้ง
ในอำนวยการชาวเขา ครูโรงเรียนชาวเขา และ
หน่วยงานที่รับผิดชอบซึ่งได้กล่าวมาแล้ว ผู้
เขียนเห็นว่า เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ไม่
ควรจมองข้ามปัญหาเหล่านี้ไปเสียโดยเฉพาะ
ปัญหาที่เกิดจากตัวชาวเขาเอง ในทัศนะของ

คนไทยการศึกษา อาจจะมีค่าสำคัญเป็นอัน
คับหนึ่งในฐานะ ที่เป็นเครื่องมือ นำไปสู่ความ
เจริญก้าวหน้าในชีวิต แต่ในชุมชนของ
ชาวเขาการทำมาหาเลี้ยงชีพ เพื่อความอยู่รอด
มีความสำคัญเป็นอันดับแรก ส่วนการศึกษา
มีความสำคัญเป็นอันดับรองลงไป หรืออาจ
ไม่มีความสำคัญเลยก็ได้ การที่คำนึงทาง
สังคมของชาวเขาและคนไทยทั่วไปต่างกันราว
กับหน้ามือเป็นหลังมือเช่นนี้ ย่อมไปมีผลต่อ
การจัดการศึกษาแก่ชาวเขา อย่าง หลีกเลี่ยงไม่
ได้ ฉะนั้น จึงเป็นเรื่องที่เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง
จะต้องพิจารณามุ่งปัญหาด้วยความรอบคอบ พยายาม
มองปัญหาทุกแง่ทุกมุม และที่สำคัญก็
ก็ต้องพยายามเข้าใจปัญหาของชาวเขาให้ละเอียด
ลึกซึ้ง เพราะจะช่วยให้เข้าใจปัญหาโดย
ส่วนรวมได้ดียิ่งขึ้น

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาในอำนวยการครูโรงเรียน
ชาวเขานั้น ก็จะเป็นปัญหาที่น่าหนักใจ
มิใช่น้อย เพราะเป็นความจริงที่ว่าหากปราศ
จากครูเสียแล้ว ก็กิจการสอนก็ไม่อาจดำเนิน
ต่อไปได้ หรือการที่ครูขาดแคลนก็เป็นผลให้
การศึกษา ของเด็ก ชาวเขา เป็นไป อย่าง ลุ่ม ๆ
ดอน ๆ ไม่อาจได้ผลอย่างแท้จริง ๆ ทาง
ออกอย่างหนึ่งของปัญหานี้ก็คือ จะต้องหา

ทางชักจูงให้ครู สนใจโรงเรียน ชาวเขา ให้มากขึ้น โดยการกำหนดเงินเดือนให้สูงกว่าเงินเดือนของครูทั่วไป ให้ผลประโยชน์เกื้อกูล (Fringe Benefit) ซึ่งรวมทั้งสวัสดิการต่างๆ ด้วยเป็นพิเศษ มีการพิจารณาความดีความชอบกันเป็นกรณีพิเศษ นอกจากนี้ก็ควรจัดหาทุนการศึกษา เพื่อส่งเสริมวิถยฐานะของครูโรงเรียนชาวเขาให้สูงขึ้น เหล่านี้ เป็นสิ่ง จูงใจ (Incentive) สำคัญที่จะช่วยเร่งเร้าให้มีผู้สนใจไปสอนในโรงเรียนชาวเขามากยิ่งขึ้น

วิธีแก้ไขอีกทางหนึ่งก็คือ หาทางส่งเสริมให้เด็กชาวเขาเผ่าต่าง ๆ เรียนต่อถึงชั้น ม.ศ. 3 หรือถ้าเป็นไปได้ก็ให้เรียนต่อถึงวิทยาลัยครู โดยจัดหาทุนเล่าเรียนให้โดยมีเงื่อนไขว่าสำเร็จการศึกษาแล้วจะต้องกลับไปพัฒนาการศึกษาในท้องถิ่นเดิมของตน เมื่อเด็กชาวเขาสำเร็จการศึกษา ก็จัดส่งไปประจำตามโรงเรียนชาวเขา ที่มีเด็ก ชาวเขา เผ่าเดียวกันเรียนอยู่ ครูชาวเขาที่ไปประจำตามโรงเรียน ในหมู่บ้านที่เป็นคนเผ่าเดียวกัน ย่อมสามารถปรับตัวให้เข้ากับชาวเขาได้ง่ายกว่าครูพื้นราบ สิ่งต่างๆ ที่เป็นปัญหาสำหรับครูพื้นราบ อาทิ

ในค้ำนสภาพความเป็นอยู่ในหมู่บ้าน การปรับตัวเองให้เข้ากับชนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อถือของชาวเขา ตลอดจนปัญหาอื่น ๆ ย่อมไม่เป็นเรื่องสลักสำคัญสำหรับครูที่เป็นชาวเขาแต่ประการใด

สำหรับปัญหาที่เกิดจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนั้น ส่วนใหญ่เกิดจากการขาดการประสานงานกันระหว่างหน่วยงาน โดยเฉพาะกรมการปกครอง กับตำรวจภูธรชายแดน ถ้าหน่วยงานทั้งสองหันมาร่วมมือประสานงานกันยิ่งขึ้นโดยมุ่ง ประโยชน์ในค้ำน การพัฒนาการศึกษาแก่ชาวเขาเป็นสำคัญแล้ว ผู้เขียนเชื่อว่าคงจะขจัดปัญหาดังกล่าวข้างค้ำนได้อย่างแน่นอน จริงอยู่การทำงานในเรื่องเดียวกันย่อมต้องมีการขัดแย้งกันบ้างเป็นธรรมดา ถ้าหากจะหาทางนำผลดีจากการขัดแย้งกันให้เป็นทางนำไปสู่ความกิดริเริ่มใหม่ ๆ ในการจัดการศึกษาแก่ชาวเขาแล้ว ก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำเนินงานในเรื่องนี้

อย่างไรก็ดี แม้จะมีปัญหาต่างๆ ดังกล่าวแล้วก็ตาม ก็หาได้ทำให้การพัฒนาการศึกษาแก่ชาวเขาหยุดชะงักไปไม่ หน่วยงาน

ที่รับผิดชอบ ยังคงทุ่มเทความ พยายาม คำเนิ
งานอย่างไม่หยุดยั้ง แต่เป็นที่น่าเสียดายว่า
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มักจะคำนึง ถึงการ ขยาย
ปริมาณงานด้านการศึกษา ยิ่งกว่าที่จะคำนึงถึง
คุณภาพ กล่าวคือ มุ่งที่จะขยายจำนวนโรง
เรียนชาวเขาออกไปเรื่อยๆ ในขณะที่เดียวกัน
ก็ละเลยที่จะพิจารณากันว่า การศึกษาของเด็ก
ชาวเขาที่เป็นอยู่ได้ผลมากน้อยเพียงใด พุท
ง่าย ๆ ก็คือยังไม่มีการศึกษาต่อไปว่า การให้
การศึกษาแก่เด็ก ชาวเขา ที่ทำไปนั้น บรรลุผล

ตามที่ตั้งไว้หรือไม่ ผู้เขียนเห็นว่าพร้อม ๆ กับ
การหาทางแก้ไขปัญหา ก็ควรจะได้ มีการประ
เมินผลการ ให้การศึกษา แก่เด็กชาวเขา ควบคู่
กันไปด้วย เพื่อจะได้ทราบว่างบประมาณที่
รัฐบาล เจียดจ่ายให้แก่สถานนี้ ได้ผลคุ้มค่า
หรือไม่เพียงใด และหากพบอุปสรรคหรือข้อ
บกพร่องในสิ่งที่ได้ดำเนินการไปแล้ว จะได้
หาทางแก้ไขต่อไป เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์
ในการ พัฒนาการศึกษากว่าชาวเขา ได้อย่างมี
ประสิทธิภาพและประหยัดอย่างแท้จริง.